

O Iturraskarri

Bideak eta arraskak
berritzeko egitasmo soziala

Proyecto social para la
recuperación de caminos y lavaderos

Iturraskarrik, Enplegu sozialeko proiektutan partaide direnei lan-formazioa eskaintzeaz gain, zonaldeko natura eta kultur ondarearen balioa haunditu, parte-hartzea sustatu eta inguru turismo errekurtsoz hornitzen du.

Guztien intereserako egitasmoa da, non esku hartzte integral eta gizarterazte ikuspuntu batekin sektore ezberdinen nahiak biltzen diren.

Iturraskarri además de proporcionar trabajos de carácter formativo a los participantes de los proyectos de Empleo Social Protegido, revitaliza recursos culturales y naturales de la zona, fomenta la participación y dota a la comunidad de recursos turísticos.

Es un proyecto de interés general, integral e integrador, en el que confluyen intereses sectoriales.

Bide-sarea

Berreskutzera proiektu honek jende artean bideen erabilera sustatu, haukiko maitasuna eta begirunea indarberri eta historian izan duten garantziak ohartarazteaz gain, nekazal eta abeltzaintza munduko erabilera-rekin bateratzea eta osatzea du helburu.

Azken urte hauetan landa garapena produkzioan oinarritu da bereziki, zenbaiten antzinako bideak bantzertu eta bestetan deuseztatzat, paisaia eta kultura balioa eraldatzat. Bide-sare honetan, berriro ere, paseoaz gozatzeko aukera izanen dugu, norberak herri-zherri bilaldi lasiaik burutuz eta inguruko paisaiaoz gozatzu.

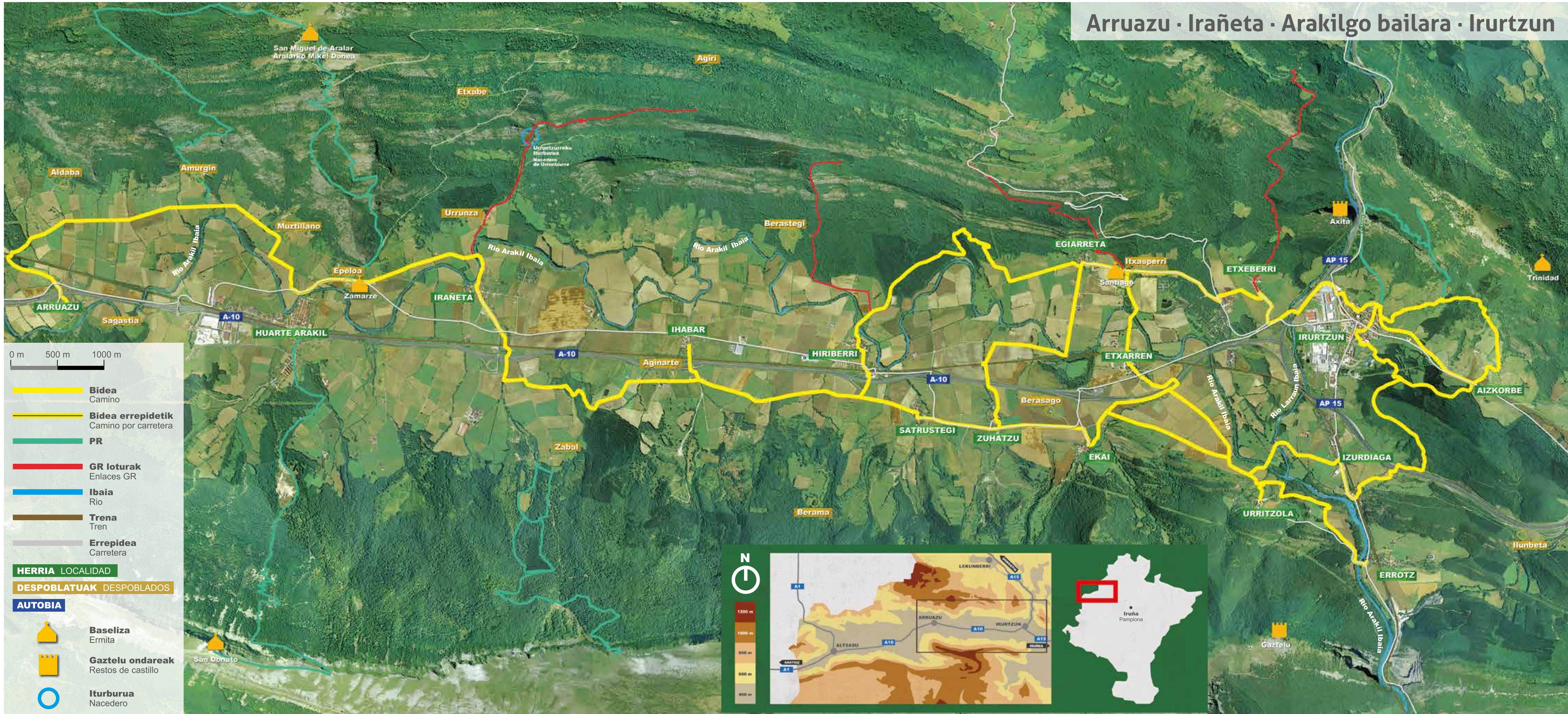
Arruazu, Irañeta, Arakilgo bailara eta Irurtzun batzen dituen oinarrizko bide-sarea aurkezen dizeugut. Ibilbidea lursail pistaistik eta bide zaharretatik egiteko prestaz dago nagusiki, nahiz eta tarte txiki batzuetan trafiko gutxiko bideberriatik pasa.

Red de caminos

Este proyecto de recuperación quiere impulsar el uso público de los caminos, recobrar el aprecio por ellos, su valor patrimonial, histórico y evocador, de manera complementaria y compatible con la actividad agropecuaria.

En los últimos tiempos el desarrollo rural se ha dirigido casi exclusivamente a la mejora de los aspectos productivos, condonando al olvido y eliminando en ocasiones los caminos antiguos y simplificando el valor paisajístico y cultural. En esta red de caminos podemos disfrutar del paseo, del viaje sosegado, del paisaje y del placer de desplazarnos de un pueblo a otro por nuestros propios medios.

Proponemos una red básica que comunica los pueblos de Arruazu, Irañeta, Valle de Arakil e Irurtzun. La mayor parte del recorrido se hace por pistas parcelarias y por caminos antiguos pero en algún tramo corto discurre por carretera asfaltada con muy poco tráfico.

HERRI HUSTUAK

DESPoblADOS

Denboran atzera eginez ibarraren giza okupazioa egungoaren ezberdinaz zela ikus daiteke. Egun 15 herri ditugun eremuari garai batzuen guxienek 30 bat izan ziren. Eremuaren giza okupazioan aldaketa XIII. mendean azkarru zen. Gaztelak Nafarroako eresumari Araba eta Gipuzkoa kendu zizkin eta ibarra bi erresumen arteko muga bihurtu zen.

Gerora gaizkileen mugak izateagatik ezaguna izan zen. Izen ere, Araba eta Gipuzkoako lapur taldeak ibarrean sartu eta defentsarik ez zuten herrietan hainbat kalte sorraraztu zituzten. Ekonomiak ondoa joko zuen. Ibarreko biztanle askok segurtasun bila iruñera edo Lizarra zurtzetan.

Lapur taldeei aurre egiteko eta ibarra jendez ez ustutzeko. Nafarroako erregeek foruak eta pribilegioak eman zizkien herriei. Horrek batera, herri txikietako biztanleak defentsa izaera zuten herrietara bildu araziko dituzte. Horren adibide da Uharte Arakil.

Despoblatuetako biztanleak hartzutzen herriak haien lurraldeko hartzutzen. Gaur egun herrietan dauden baselizak garai bateko herriren elizak ziren. Lurraldeko herriek orain dela hamarkada batzuk arte egiten ziren prozesosak, haiek batzen zituen ibilbidean. Hietatik batzuk hainbat herrietako biztanleak hartzutzen zituen, esaterako, Itxasperriko Santiago ermitan egiten zena.

Lurraldeko antolaketa berriaren beste ondorio bat faseriak izan ziren.

San Pedro baseliza - Ermita de San Pedro

ARRUAZU

Biztanleria / Población (2009)

119

Historia

1350 Suen Liburuan Arruazun 22 zeudela jaso zen.

XVI Arruazu Arakildik banatu zen.

Arruazu consta en el Libro de Fuegos con 22.

Arruazu se separó de Arakil.

Herri hustuak herriz herri Despoblados pueblo a pueblo

Sagastia

Sagastia izeneko lur eremua Aralar mendiaren iparraldean zegoen. Horrek erabiltzen zuten. Arazoa sortu ziren eta 1759ko azaroaren 6an sinatuak hitzarmen bat bidez konpondu zituzten. 1790. urtean eremuan 24 mugarriz jarriz zituzten. 1810ean bi herrietako ordezkarriak bildu ziren eta Sagastia dermioak hartzutzen dituen lurraldean banatu zituzten.

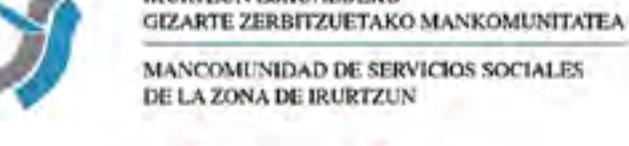
Iparraldean San Sebastián ermita dago, Aldeba despopulatueta eliza izan zena. Ermita hori gaur egun Lakuntzaren dion. Kondairak dijoleak Lakuntzaren harriz zutela gaixo zegoen Aldeba azken biztanlea, emakume bat. Hura zaintzeagatik herriko ondasunak jaso omen zituen Lakuntzak. Egia zera da, bai aldabarrik bai Lakuntzaren Etxarri Aranatz herri berria pasarazi zituztela (1312). Baixa populatu gabeko espazio handi bat geratzen zenez, bai herrietako biztanleak Lakuntzara bueltarazi zituztela.

Arruazu etxeak - Iglesia y casas de Arruazu

Fondo Europeo de Desarrollo Rural:
Europa invierte en zonas rurales /
Landa eremuetan nekazantza funtsa:
Europa landa eremuetan ibertzen

Egüarretako ituria eta gorbelekua berri duretek
Fuente y lavadero de Egüarreta sin rehabilitar.

Berrikieta lanak.
Trabajos de rehabilitación.

Egüarretako ituria eta gorbelekua egungo iturarekin
Estado actual de la fuente y lavadero de Egüarreta.